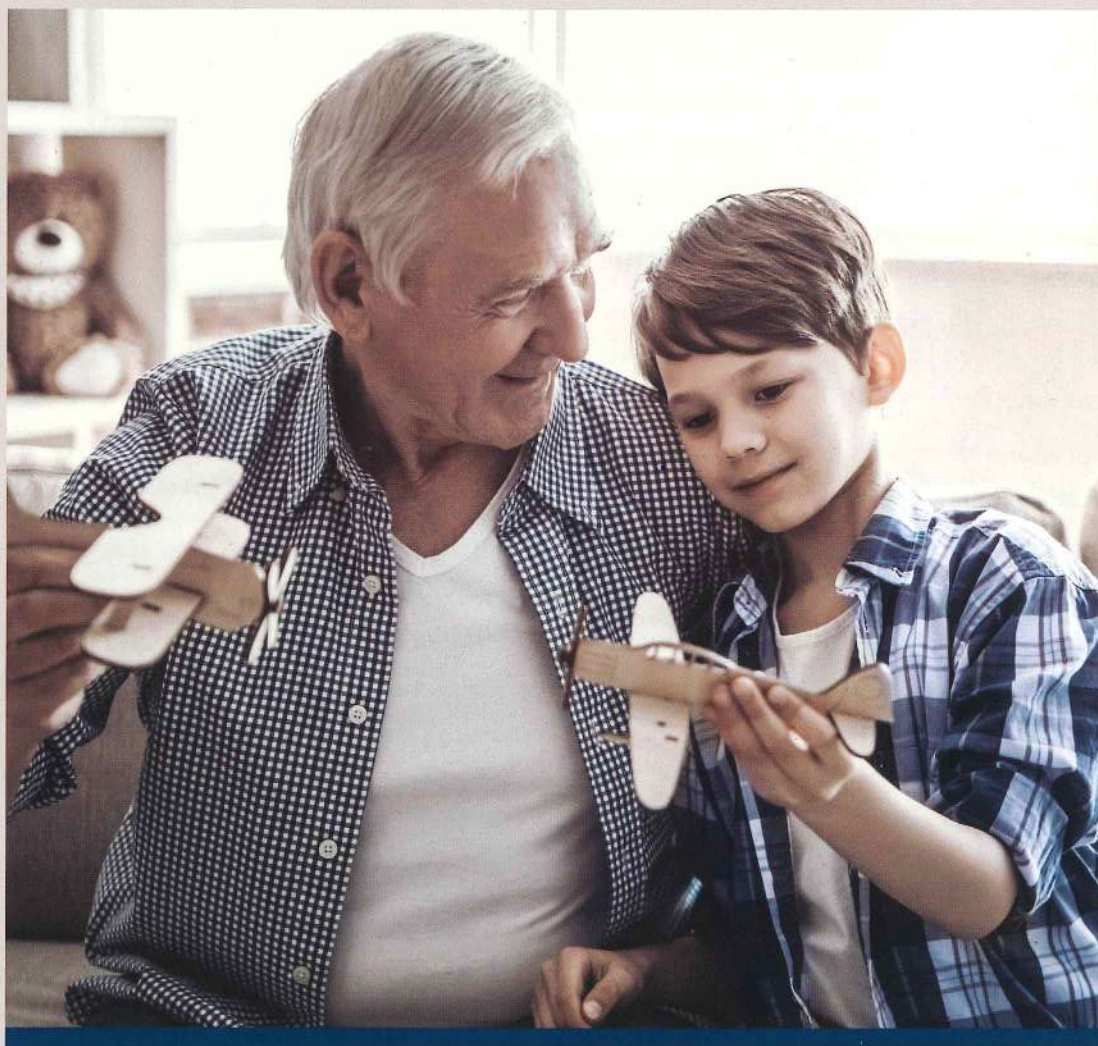

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

Všetko, čo by ste mali vedieť o peniazoch

FINANČNÁ PRÍRUČKA PRE SENIOROV

Neznámy predajca

Pani Hanka má 65 rokov, dvoch synov a tri vnúčatá. Stará sa o svoju záhradku a občas zájde do kúpeľov – zvyčajne vtedy, ak jej pobyt darujú synovia na narodeniny či Vianoce. Žije sama. Každý mesiac si zájde po dôchodok na poštu. Peniaze doma starostlivo odloží a snaží sa z dôchodku slušne žiť, rozmaznávať vnúčatá a ešte aj čo-to ušetriť. Zdravie jej slúži a synovia ju radi navštevujú.

Jedného dňa prišiel neznámy pán – tvrdil, že jej doniesol postrek do záhradky. Vraj ho objednal syn na jej adresu, ale nezaplatil. Spýtala sa: ktorý syn? Ten vyšší, povedal muž. Pani Hanka si spomenula, že o niečom takom sa so synom pred časom rozprávali. Postrek by sa zišiel, v záhrade je dosť buriny. Aj tak sa však zatvárala podozrievavo. Muž jej priložil k uchu telefón: môže vám to potvrdiť aj predajca! Prikývla a išla dnu, chcela tých sto eur zaplatiť. Neznámy za ňou. Vo chvíli, keď vyberala z tajnej rezervy peniaze, strčil do nej. Spadla. Keď sa prebrala, v dome nebol nik. Ani neznámy pán, ani postrek. Ani peniaze.

MILÍ SENIORI,

život píše rôzne príbehy a toto je jeden z nich. V dnešnej dobe je bežné a prirodzené, že ľudia majú svoje peniaze bezpečne uložené v banke a nenechávajú si úspory doma. Využívajú rôzne bankové služby a produkty – peniaze majú na účte v banke. Výplatu či dôchodok dostávajú na účet, nemusia po ne nikam chodiť. Ani sa báť, či o svoje úspory neprídu vinou zlodeja alebo požiaru. Ak by bola pani Hanka zavolala synovi, alebo by mala peniaze uložené na svojom účte v banke, prípadne by sa opýtala, či môže platiť kartou, všetko mohlo dopadnúť inak. Dôverovať ľuďom nie je zlé, ale opatrnosti nikdy nie je dosť. Aj preto vám venujeme túto malú brožúru. Nájdete v nej možnosti, ako využiť služby bánk vo svoj prospech a nedať sa oklamať podvodníkmi. Budeme radi, ak si ju prečítate a možno sa pri nej aj trochu zabavíte – doplnili sme ju krížovkami, ktoré môžete vylúštiť a zároveň sa pri nich niečo naučiť.

Čo treba vedieť?

HOTOVOSŤ

- Sú peniaze vo forme bankoviek alebo mincí.
- Nie je dobré nechávať si veľkú hotovosť doma v tajnej skrýši alebo domácej rezerve – ľahko sa môžete stať obeťou podvodníkov či zlodejov.
- Nenoste pri sebe zbytočne veľa peňazí – nešťastnou náhodou vám môže vypadnúť peňaženka alebo sa stanete ľahkou korisťou pre vreckárov.

Kam si dať peniaze, ak nie doma „do ponožky“? Najbezpečnejšie je uložiť ich do banky, na vlastný účet.

BANKOVÝ ÚČET

- Bežný účet je niečo podobné ako vaša peňaženka. Môžete naň dostávať peniaze, napr. dôchodok. Takisto sa z účtu dajú platiť pravidelné platby: faktúry za telefón, inkaso za elektrinu a plyn.

Banky si za vedenie bežného účtu účtujú poplatok. Preto skôr, než sa rozhodnete, porovnajte si ponuky viacerých bánk.

Banky ponúkajú bežné účty v takzvaných balíčkoch. Za určitý mesačný poplatok dostanete nielen vedenie bežného účtu, ale aj ďalšie služby: najmä platobnú kartu, bezplatné výbery z bankomatov, internetbanking alebo zasielanie výpisov poštou. Je preto dôležité zamyslieť sa nad tým, aké služby chcete naozaj využívať a vybrať si balíček, ktorý je nielen najlacnejší, ale ktorý hlavne pokrýva vaše potreby.

Banky zo zákona musia ponúkať aj takzvané legislatívne účty, ktoré môžu byť zadarmo alebo najviac za tri eurá. Opýtajte sa na ne v banke.

PLATOBNÁ KARTA

- K bežnému účtu získate aj platobnú kartu, hovorí sa jej debetná karta. Práve ňou môžete platiť v obchodoch za nákupy a vyberať peniaze v bankomatoch. Každá platobná karta má svoj jedinečný PIN kód, ktorý vydáva banka.
- PIN kód ku karte si treba zapamätať, nikdy ho nepísať do telefónu alebo nosiť v peňaženke. Vyhnite sa tak jeho zneužitiu.
- Ak si nedokážete zapamätať PIN kód, zmeňte si ho na nový – kombináciu čísel, ktorú si ľahko zapamätáte. Väčšina bánk to umožňuje, dokonca aj cez bankomat.
- PIN kód nikdy nikomu neprezrádzajte, je kľúčom k vašej karte.

Ak stratíte platobnú kartu, ihneď volajte do svojej banky – pracovníci banky ju zablokujú. Vyhnete sa tak zneužitiu karty. Telefónne číslo svojej banky si uložte do telefónu, aby ste ho mali vždy poruke.

Krížovka č. I

POMÔCKY: pons, Yn, kamža	pianissimo (skr.)	patriaca Erikovi	zatiname	POMÔCKY: SEATO, SARS	porušovanie rýpaním	české mesto	aha	vytváranie nahrávok	nieka pri Omsku	POMÔCKY: stand, Lonta, inkar	číslo potrebné pri platení kartou	osobné zámeno	2. časť tajničky	obyvateľka mesta Skopje
strážne zvíra				trám na sťažni vlastnili						most (lat.)				
1. časť tajničky										iným spôsobom keď				
typ automobilu						áh 54 (rím.)			Antonov (zn.) ruská rieka			predložka krmivo		
POMÔCKY: Litos, anortit, close	rúbal džobza						ryčanie poľovnícky pes				kult.a kreat. priemysel had z Knihy džungli			
člen dominikánskej rehole										krajina kórejské auto				
Local Video Encoding (skr.)				patriaci Ivovi osobné zámeno					odev miništrantov stát, po anglicky					
hektár (zn.)			existuje balónový plášť (hovor.)			záľuba (hovor.) lenivý človek						detská nemocnica majitelia bánk		
Autor krížovky: Jaroslav Jablonský	vysekávajú dlátom	EČV Bratislavy 3. časť tajničky			sídlo v Ekvádore portugalský futbalista						samec kravy vyradené spisy			
Death From Above (skr.)				týkajúca sa leva hrdlo						osamelá				
patriaci Lilke							enemy (skr.) zhotovoval tkaninu			EČV Komáma im patriaci			zanechám bez opory	prinášame
trojklonný nerast								pomocník apoštolov časť atolu						
papierový peniaz vydávaný bankou								tvrdó spi (expr.) menšie dediny						
POMÔCKY: diakon, atolon	nikel (zn.) krmovina			ázijský pakt respiračný syndróm						výkaly zvierat eón, po česky				
načas					blízko, po anglicky 365 dní						Inter. Stat. Institute africký vták			
prístroj na zistiťovanie trhlin						zlatý (skr.) holmium (zn.)	ázijský štát					telúr (zn.) titán (zn.)		
ktorý (hovor.)			4. časť tajničky											
americium (zn.)			spády							popijajme				

Riešenie tajničky:

Krížovka č. 2

POMÔCKY: Ralea, adas, ant, ameta	hľa	1. časť tajničky	otesať, po česky	vonkajšok (zried.)	POMÔCKY: belaňa, Kot, Brel, Avala	anglický zápor	EČV Banskej Štiavnice	odsekla si	POMÔCKY: Rabas, traty, avomety	rumunský novinár	africká antilopa	peňažný automat	kazašská metropola	ruský politik
patriaci apovi					Národná banka Slovenska spleťal				český maliar					
peniaze prípravené na platenie									Adamov. strojárne európska rieka					
druh hominy							americké mesto cudzie zmenky							
POMÔCKY: arenit, krepa, aba, SY	somár pohovka (zastar.)					tľapkaľ rukami láta								
citoslovce hlasu žaby					mláďa ošípanej prírodný kaučuk						osobné zámeno velikán			
mravec, po anglicky				trieda (zastar.) krátke pohyby						hájová bylina chorobná zúrivosť				
citoslovce rezignácie			robi kratším Dubayovo meno						beduínsky plášť nenáročná obilnina				sťa	rúbal
meracie prístroje							obtočiť šúchal							
bujný kôň (expr.)							živá bytosť konto					EČV Krupiny mladistvá		
na spoločný účet						zisk z uložených peňazí funkcia					mákká stupnica spojka			
Autor krížovky: Jaroslav Jablonský	luhal	kód Sýrie ozdoba			úprava vlasov snežná sova					hliník (zn.) zberač prúdu			3. časť tajničky	trocha (hovor.)
náš spisovateľ				belgický šansonier dravý vták					zvieracia noha škriepka (zastar.)					
lekárska komora (skr.)			španielske auto nemocnica s poliklinik.				predná časť oviniť							
mužské meno							zlato, po španielsky papagáj				slovko súhlasu otec (hovor.)			
škraboška						srbský vrch technický preukaz						rozum z, po rusky		
2. časť tajničky									epická tvorba					
poprvok			chytal						reč					

Riešenie tajničky:

BANKOMAT

- Je samoobslužné zariadenie, z ktorého si môžete pomocou platobnej karty a PIN kódu vybrať peniaze z účtu.
- Bankomaty sú umiestnené na verejne prístupných miestach, napr. pri pobočkách bánk, v nákupných centrách, na staniciach. Vydávajú len papierové bankovky, minimálny výber je desať eur.
- Bankomaty umožňujú aj ďalšie funkcie. Môžete si cez ne dobiť kredit na telefón, zistiť aktuálny stav účtu, urobiť prevodný príkaz alebo zmeniť PIN.
- Pri zadávaní PIN kódu v bankomate vo verejnom priestore buďte opatrní a rukou zakryte klávesnicu, aby ostatní nevideli, aké čísla vyťukávate.
- **Nikdy nedávajte vybrať peniaze z bankomatu cudzím osobám.**
- Bankomat vždy najskôr vydá kartu a až potom peniaze – nezabudnite si vziať oboje.

SPORENIE V BANKE

- Ak si doma odkladáte peniaze „na horšie časy“, je to síce pozitívne, ale často rizikové – vaše peniaze nie sú v bezpečí. Domová lúpež alebo nešťastie v podobe požiaru už nejedného seniora pripravili o celoživotné úspory.
- Banky ponúkajú niekoľko možností, ako si peniaze uložiť. Pri sporení v banke je výhodou úrok, ktorým sa uložené peniaze zhodnocujú.
- V banke sú navyše vaše peniaze chránené Fondom ochrany vkladov až do výšky 100-tisíc eur.

Sporiaci účet – je účet, ktorý banka zvyčajne ponúka bezplatne k bežnému účtu a má vyššie úročenie ako bežný účet. Môžete si naň ukladať peniaze pravidelne alebo aj jednorazovo. Tento účet je často bez viazanosti a umožňuje rýchly prístup k peniazom.

Termínovaný vklad – je dobrou voľbou, ak si chcete odložiť peniaze, ktoré dlhší čas nebudete potrebovať. Vložíte ich do banky a po čase, na ktorom sa s bankou dohodnete, vám banka vyplatí peniaze navýšené o úrok. Úrok je vyšší ako na bežnom alebo sporiacom účte.

Vkladná knižka – je vkladový účet. Za jeho vedenie neplatíte, banka však obvykle vyžaduje pri otvorení minimálny vklad. Môže byť bez výpovednej lehoty, peniaze si môžete vyberať kedykoľvek. Pri vkladných knižkách s výpovednou lehotou musíte banke oznámiť, kedy chcete urobiť výber. Výpovedná lehota sa zvyčajne pohybuje od 1 mesiaca do 24 mesiacov. Všeobecne platí: čím dlhšia výpovedná lehota, tým lepší úrok.

- Vyberať peniaze pred uplynutím doby viazanosti, na ktorej ste sa s bankou dohodli, je nevýhodné. Prídete o sľúbené zhodnotenie.
- **Sporenie nie je investovanie.** Pri sporení banka garantuje, že vám vloženú sumu vyplatí. Pri investovaní znášate riziko, že o časť investovaných peňazí prídete. Pri investovaní platí pravidlo, že často môžete získať viac ako na sporení, ale riskujete aj stratu. Zároveň platí zásada, že čím viac môžete získať, tým aj riskujete väčšiu stratu. **Overte si, či produkt, ktorý vám ponúkajú, je sporiaci alebo investičný.**

ÚVER

- Je pôžička od banky alebo nebankovej spoločnosti. Úverom je aj nákup tovaru na splátky.
- Ak si vybavujete spotrebiteľský úver, musíte preukázať, že ho dokážete splácať – napríklad výškou svojho príjmu. V niektorých prípadoch môžu od vás vyžadovať aj ručenie inou osobou. Za vybavenie môže byť účtovaný poplatok.
- Banky často ponúkajú k bežným účtom aj takzvané povolené prečerpanie – dovoľia vám ísť „do mínusu“ na vašom účte. Ak pôjdete do mínusu, je to tiež úver. Dobré si prečítajte, aký úrok za to zaplatíte.

- Porovnávajte podmienky, nepodľahnite reklame a akciovým ponukám a buďte zvlášť opatrní pri extra výhodných ponukách, ktoré dostanete napríklad anonymným e-mailom.
- Na porovnanie pôžičiek slúži RPMN (ročná percentuálna miera nákladov), ktorá zohľadňuje okrem úrokov aj poplatky. Musíte však porovnávať úvery rovnakej výšky a dĺžky splatnosti.
- Nechajte si všetko vysvetliť. Podpisujte až vtedy, keď všetkému rozumiete. Neplatte nič vopred!

- Národná banka Slovenska na svojej stránke ***subjekty.nbs.sk*** uvádza zoznam všetkých poskytovateľov úverov, ktorí majú na túto činnosť povolenie od NBS. Buďte obozretní a požičiavajte si len od spoločnosti s povolením.

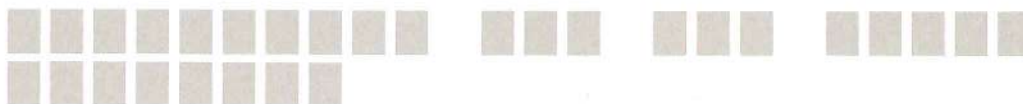
ČO ROBIŤ, AK MÁTE PROBLÉMY SO SPLÁCANÍM?

- Ak zistíte, že nie ste schopní splácať podľa splátkového kalendára, ihneď kontaktujte inštitúciu, od ktorej ste si požičali.
- Skúste sa dohodnúť na znížení alebo odložení splátok.
- Problém riešte priamo s tým, kto vám požičal – nie sprostredkovane cez takzvaných krotiteľov dlhov.
- Nezabúdajte, že nič nie je zadarmo a môže vás to stáť isté poplatky.

Krížovka č. 3

POMŮCKY: penta, aer	pravidelné šetření peňazi	reštaurácia pre motoristov	ženské meno	POMŮCKY: komba	osirelý (bás.)	blanokridly hmyz	kovač	ojoj	husté dažďe	cudzopasné rastliny	POMŮCKY: Rias, inia	mieni	2. časť tajničky	trasením uprav
existujeme				junáci (pren.) predpona (páť)							vlas			
1. časť tajničky											dub cerový popovek			
obtierať								lesné kopytníky rastlinný tuk						
týkajúci sa roty						šmýkania	väčšia predsieň posvätný zákaz					ktorý (skr.) prostriedok na bezholovostné platenie		
český hokejista (Martin)					breše letecká raketa						krik africká poloopica			
neón (zn.)			staré skrine obor							dieža neodborne				
chorvátsky ostrov				vodný živočích žrdovitý predmet					lordi, po anglicky slabo horí					
odborník v etike					predložka EČV Krupiny			tam a podobne (skr.)						rýnsky čln
POMŮCKY: Erat, Ist	rozhŕňa hrablami	prúdy riek 3. časť tajničky					orientálny hrdina okružlo							
venovala sa hre					šimpanz roč. perc. miera nákladov							egyptský boh slnka kórejská metropola		
ráňa (bás.)					rubídium (zn.) týkajúca sa osy			emisná kontrola orientálny hrdina			seknutie francúzsky člen			
ampérzávit (zn.)			udrela nohou kovový peniaz					druh slona nejako					náhla policajná prehliadka	územná jednotka
zvuk úderu na bubon				prírodná živica liečivo						naše platidlo ženský hlas				
patriaci Emile							slovko úcty v Ázii zoologická záhrada				lesklý náter vzduch, po grécky			
Autor krížovky: Jaroslav Jablonský	riečny delfín predložka					zospodu kód Poľska						zirkónium (zn.) nikel (zn.)		
vykurovacie telesá					zmluva poistenca s poisťovňou									
ohmat (hovor.)					vlani, po česky					slovenský hádkár				

Riešenie tajničky:

Križovka č. 4

POMÔCKY: Dasok, Abel, Dio, Rahn	mast' (zastar.)	1. časť tajničky	POMÔCKY: Pilin, Rahima, Sabol	papagáj	byť, po česky	emisná kontrola	lakomý človek	POMÔCKY: Zair, Laban, pona, lar	sidlo v Indonézii	vládca emirátu	umelý násyp	obyvateľ Irska	špunt	mužské meno
opica (zried.)			nórsky matematik americký spevák					bezholovosť cudzia mena patriaci Tone						
namodro nafarbené plavidlo s 2 trupmi														
Ďzijčan					žal dlh							EČV Tmavy otliko		
sľed' (expr.)					darca (kniž.) nedať, po česky						orgán zraku čistočka z ohňa			
tamtá			anemický pacient pozbiere ovocie							medzinárodné číslo bank. účtu kart. hra				
oxid americnatý (vz.)				čierne drevo odkvap, po česky				zlí ľudia (pren.) mužské meno					3. časť tajničky	predajca
POMÔCKY: Donát, donor	odborový zväz	okutý hrot 2. časť tajničky						dokument čínske sidlo						
osekať, po česky							poľka uložená suma							
obrat					nealkoholický nápoj náš jazykovedec							otravné látky cudzie žen. meno		
Autor križovky: Jaroslav Jablonský	Oil In Place zimozeleň (hovor.)				pracovník v sklárni maďarské jazero						trh (kníž.) krátky čas bolel			
skonzumuje				balíť, po česky česká rieka						iný názov Konga oráči (zastar.)				
dvojhľaska			francúzsky futbalista					nemecký futbalista zľava na poistnom						akváriová rybka
megapond (zn.)			alód, po česky pôžička					patriaca babe tropický strom						
obfal							syn popravca							
testament						uskutočňovala sa kód Peru								
Eva, po anglicky				ovládne								tohto roku (skr.)		
gibon bieloruký				nevyťahoval meč								dvojhľaska		

Riešenie tajničky:

1. Premýšľam

- Premýšľajte vždy, keď sa rozhodnete urobiť dôležité finančné rozhodnutie – či už je to sporenie, otvorenie účtu, investovanie alebo poistenie majetku.
- Je dobré zvážiť, či službu potrebujete, ako ju budete vedieť využiť a či vám prinesie to, čo potrebujete riešiť.

2. Porovnávam ponuky

- Aj tu platí: dvakrát meňaj a raz rež – vždy zvážte, ktorá ponuka a prečo je tá najvýhodnejšia. Nenechajte sa ovplyvniť reklamou a akciovou ponukou.
- Poradiť sa môžete s rodinou či priateľmi, informácie získate aj z internetu a médií.
- Treba si vždy pozrieť aspoň tri ponuky na rovnaké služby z troch rôznych finančných spoločností a nechať si na rozmyslenie dostatok času.

3. Podpíšem, ak rozumiem

- Nechajte si vysvetliť všetky podmienky produktu, prejdite si predzmluvné dokumenty, zmluvu, obchodné podmienky, sadzobníky poplatkov. Pýtajte sa na to, čomu nerozumiete, nechajte si to objasniť aj viackrát.
- Informujte sa o poplatkoch: platbách pred a pri uzatvorení zmluvy či počas trvania finančnej služby.
- Zmluvu podpisujte, ak všetkému rozumiete a viete o všetkých rizikách, ktoré ste ochotní podstúpiť. Ak váhate, vezmite si čas na rozmyslenie a poraďte sa s rodinou.

4. Poznám svoje práva a povinnosti

- Ak sa vám ponúknuť možnosť nepáči, hľadajte ďalej – na trhu možno nájdete výhodnejšiu ponuku.
- Sledujte zmeny v zmluvných podmienkach a sadzobníkoch poplatkov.
- Dbajte na to, aby ste poznali možnosti, ako ukončiť zmluvný vzťah s finančnou spoločnosťou: lehoty, podmienky a poplatky spojené s odstúpením od zmluvy.

5. Problém riešim okamžite

- Ak nastal problém, neváhajte a ihneď kontaktujte najprv svoju finančnú spoločnosť a pýtajte sa na možnosti riešenia. Nesnažte sa pred problémom skryť.
- Ak si myslíte, že boli porušené vaše práva, podajte sťažnosť. Každá finančná spoločnosť sa ňou zo zákona musí zaoberať.
- Ak nie ste spokojní so spôsobom vybavenia vašej sťažnosti alebo reklamácie, môžete sa obrátiť na Centrum právnej pomoci či Národnú banku Slovenska.

Krížovka č. 5

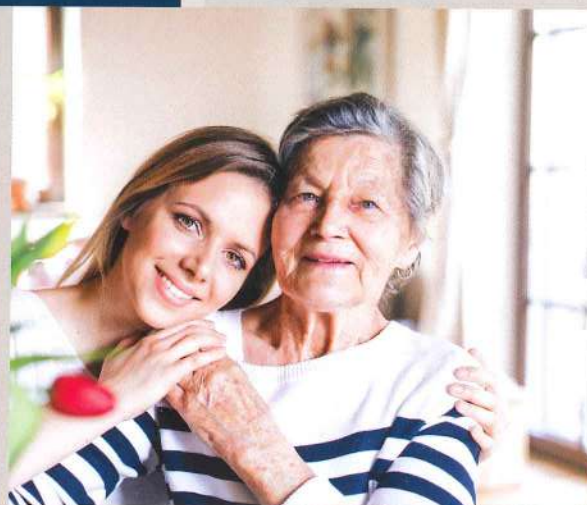
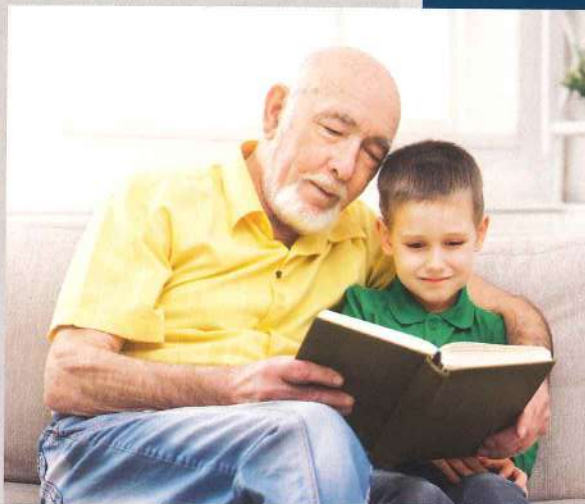
POMÔČKY: Toms, dalje, Olot	Slovenská pošta (skr.)	1. časť tajničky	malo- mocenstvo	pošná miera	tamtá	opytovacie zámeno	švajčiarska rieka	POMÔČKY: armáles, kagu	argón (zn.)	Národné informačné stredisko	mužský hlas	zhotovil šitím	1000 metrov	ochotník
suma, ktorou sa spláca dlh								tehlová múčka						
prepočíta								2. časť tajničky						
								platenie						
POMÔČKY: terai, ai, Serena, antuka	opica (zried.) menšia hriadeľ			Albert (dom.)	Open Run. Platform kanadský hokejista				snívava (kníž.) Eva (dom.)					
súhrn príjmov a výdavkov na účte						spojka meradlo				španielske sídlo ad acta (skr.)				
lyžiarska disciplína							vyhynutý kočovník citoslovce obdivu					hlas kozy úctivo oslovujem		
ktoré (hovor.)			vakovka erbová listina								dôveruj zľava na poistnom			
japonská lovkyňa perál				siatie patriaci Vale						bytová jednotka ochlpenie				kartársky výraz
Autor krížovky: Jaroslav Jablonský	patriaci Radovanovi	EČV Rožňavy odborníčka v iranistike			Reg. Heal. Authority slovko nesúhlasu				hazardná hra tropický vták					
obyvateľka Ríma							vetvy berýlium (zn.)							
aralka							značka pneumatik chránené výnálezy						penzia	patriaca Slavovi
dálie, po poľsky						okridlený kôň degradovaný prales						EČV Dun. Stredy kľb na nohe		
ten					tým smerom londýnska rieka			United States košícký zabávač			hrubšia žrd' ruténium (zn.)			
poloha visiac				pribuzná osameli					troška druh leňocha					
rímska minca			meno tenistky Williamsovej							získaj lovom Nár. banka Slovenska				
nit (zn.)			patriaci Amande hliník (zn.)								Eduard (dom.) obmený transportér			
3. časť tajničky									patriaci Bonovi					
váľajú						year (skr.)			kanál					

Riešenie tajničky:

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

Národnú banku Slovenska môžete kontaktovať:

- **elektronicky** prostredníctvom formulára na podanie sťažnosti na www.nbs.sk/spotrebiteľ v časti Kontakt
- **poštou** na adresu: Národná banka Slovenska – odbor ochrany finančných spotrebiteľov, Imricha Karvaša 1, 813 25 Bratislava
- **osobne** v Národnej banke Slovenska, Vazovova 2, Bratislava – stretnutie si dohodnite telefonicky na: 02/57 87 33 71 alebo e-mailom: spotrebiteľ@nbs.sk

ISBN 978-80-8043-237-9

9 788080 432379

Starší, rozumnejší, šikovnejší